

Detta är Skolverket

SKOLVERKET'S VISION

Med engagemang, kompetens och integritet hävdar Skolverket varje individs rätt till kunskap och personlig utveckling.

Beställningsadress:

Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm
Tfn: 08-690 95 76, Fax: 08-690 95 50
e-post: skolverket@fritzes.se

Best.nr: 04:831

ISBN: 91-85009-49-0

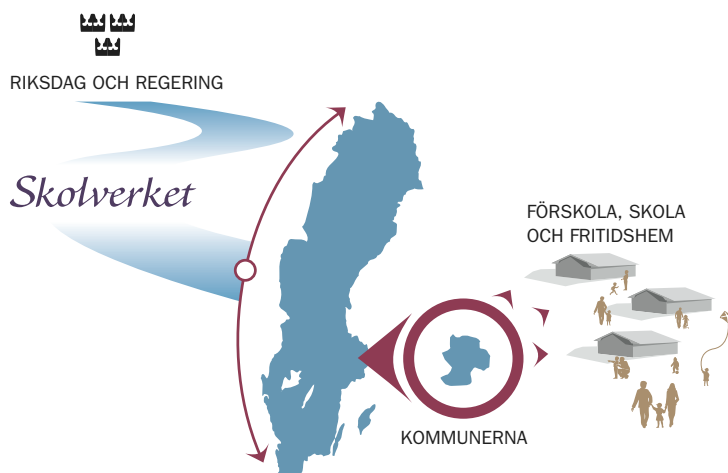

Skolverket

Skolverket är central förvaltningsmyndighet för det offentliga skolväsendet för barn, ungdomar och vuxna samt för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen.

Skolverkets roll i det svenska utbildningssystemet är:

- att ange mål för att styra
- att informera för att påverka
- att granska för att förbättra.

Det svenska skolsystemet är ett målstyrt system med ett stort lokalt ansvar. Huvudansvaret för verksamheterna ligger på kommunerna och på olika huvudmän för fristående skolor. För att styra verksamheterna finns styrdokument, det vill säga läroplaner, kursplaner m.m. som utarbetas på olika nivåer i skolsystemet.

Riksdag och regering anger de övergripande nationella målen i...

- Skollagen
- Läroplaner för förskolan (Lpfö 98), för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) och för de frivilliga skolformerna (Lpf 94)
- Kursplaner för grundskolan m.m.
- Program mål för gymnasieskolan

Skolverket utarbetar och beslutar om...

- Kursplaner för gymnasieskolan m.m.
- Betygskriterier för alla skolformer
- Allmänna råd

Kommunerna har huvudansvaret för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, skolan och vuxenutbildningen och ska fördela resurser och organisera verksamheterna så att eleverna når de nationella målen. Utifrån detta och utifrån målen och ramarna i styrdokumenterna kan sedan varje **förskola, skola och fritidshem** välja ett arbetssätt som passar dem och deras lokala förutsättningar. Arbetet följs upp i årliga...

- Kvalitetsredovisningar.

Skolverket anger mål för att styra

Skollagen, läroplanerna, programmålen, kursplanerna och betygskriterierna är en del av de nationella styrdokument som ska styra verksamheterna. I idén med det svenska utbildnings-systemet ligger att staten anger nationella mål och ramar, men att detaljbestämmelser undviks och att kommunernas och skolornas frihet att utforma sitt eget arbete ska vara så stor som möjligt. Att ange mål för att styra kan vara:

- att kontinuerligt revidera kursplaner, betygskriterier och övriga styrdokument för att de ska svara mot behov som motiveras av arbetslivets och samhällets utveckling samt individens behov och därigenom bidra till ökad likvärdighet även över tid.
- att sätta upp kriterier som ska uppfyllas innan man får starta en ny fristående skola och att bedöma om de ansökningar som kommer in om att få starta nya fristående skolor motsvarar kriterierna. Det kan till exempel gälla huvudmännens förutsättningar och vilja att driva en skola som stämmer överens med den värdegrund som gäller för utbildningar inom det offentliga skolväsendet.
- att med finansiella styrmedel stimulera kommuner och skolor att öka måluppfyllelsen, säkra kvaliteten och likvärdigheten. Fördelningen av de finansiella styrmedlen utvärderas löpande för att se om huvudmännen har uppfyllt de mål som medlen syftade till.

Skolverket informerar för att påverka

Skolverket kommunicerar med och för en dialog med riksdag och regering, med huvudmännen för utbildning och barnomsorg, med de verksamma i skolan och till viss del även med föräldrar och elever. Att informera för att påverka kan vara:

- att genom nationella prov förtydliga och exemplifiera kursplaner och betygskriterier för att stödja lärarna i deras betygsättning och därigenom säkra att eleverna betygsätts rättvist och likvärdigt.
- att göra kvalificerade prognoser på personaltillgången på ett par års sikt så att kommunerna kan planera rekryteringen bättre eller så att regeringen kan se behovet av antalet platser i lärarutbildningarna.
- att göra Skolverkets resultat lättillgängliga och begripliga för föräldrar så att de får en bra bild av hur deras barns skola arbetar. Med den kunskapen som stöd kan föräldrarna föra en konstruktiv diskussion med lärare och skolläsningsom hur just deras skola kan utvecklas.

Skolverket granskar för att förbättra

Skolverket granskar förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, skolan och vuxenutbildningen på många olika sätt, men oavsett metod är fokus alltid att hävda varje individs rätt till kunskap och personlig utveckling. Att granska för att förbättra kan vara:

- att genom utbildningsinspektion klargöra om, och hur väl, en verksamhet fungerar i förhållande till bestämmelserna i skollagen och läroplanerna och uppmärksamma kommunen eller styrelsen i en fristående skola på områden som de behöver arbeta vidare med i sitt eget utvecklingsarbete.
- att genom nationella utvärderingar sätta fokus på områden som behöver utvecklas nationellt, men också ge underlag för till exempel rektorer och föreståndare i deras arbete att leda och förnya sina verksamheter lokalt.
- att delta i internationella utvärderingar för att få djupare kunskap om jämförbara utbildningssystem och kunskap om hur andra länder har hanterat områden som behöver utvecklas i det svenska utbildningssystemet.

Skolverket leds av en generaldirektör och för att få en bred samhällsförankring har Skolverket också en styrelse med personer från andra verksamheter.

Den här broschyren beskriver kortfattat Skolverkets ansvarsområde och arbetssätt. På www.skolverket.se finns mycket mer att läsa. Där går det också att beställa rapporter och annat informationsmaterial.

Aktuella styrdokument som motsvarar behoven

Skolverket ansvarar för en del av de nationella styrdokumenterna, framförallt kursplanerna och betygskriterierna.

Skolverket utvecklar och reviderar kontinuerligt kursplaner, betygskriterier och övriga styrdokument för att de ska kunna bidra till ökad likvärdighet och måluppfyllelse och svara mot behov som motiveras av arbetslivets och samhällets utveckling samt individens behov.

Skolverket följer också upp hur styrdokumenterna i praktiken bidrar till ökad likvärdighet och ökad måluppfyllelse, och utvärderar huvudmännens och verksamheternas kunskap om styrdokumentens innehåll och funktion.

Uppföljning genom statistik och analyser

Skolverket samlar regelbundet in data från kommunerna om förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, skolan och vuxenutbildningen och får på så sätt grundläggande kunskaper om verksamheterna. Varje år tas uppgifter in som beskriver hur verksamheterna är organiserade, hur mycket de kostar och vilka resultat som uppnås. Dessa uppföljningar utgör den officiella statistiken över den sektor Skolverket ansvarar för. Kommunerna använder statistiken för sin planering och riksdag och regering använder den för planering och beslut. Fördjupade studier görs också på statistiken för att få en mer nyanserad bild. Regelbundna mätningar av allmänhetens, föräldrarnas, elevernas och lärarnas attityder till skolan görs också och de ingår i den nationella uppföljningen.

Statistiken och de fördjupade studierna ska bland annat ge underlag för jämförelser och stimulera till debatt lokalt och nationellt om hur man kan nå ökad måluppfyllelse i verksamheterna. Statistiken och analyserna finns tillgängliga på Skolverkets webbplats, bland annat genom systemet SIRIS där en stor del av uppgifterna presenteras på skolnivå för att även elever, lärare och föräldrar ska kunna följa utvecklingen lokalt.

Nationella och internationella utvärderingar fördjupar kunskapen

Utvärderingar är fördjupade studier och omfattande analyser. Syftet är att beskriva, förklara och värdera olika företeelser inom barnomsorg och skola. Resultaten från utvärderingarna ger underlag till medvetna förbättringar på alla nivåer i systemet för alla aktörer i deras strävan att utveckla och förnya verksamheterna. De ger också ett brett faktaunderlag för alla som vill delta i den skolpolitiska debatten.

Utvärderingen sker oftast i ett urval av kommuner och i olika former av förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och/eller vuxenutbildning.

Vilka områden som ska utvärderas väljs till exempel ut efter problem eller behov som syns i statistiken eller i utbildningsinspektionen. Skolverket tar också initiativ till utvärderingar inom områden där det av andra skäl finns behov av fördjupade kunskaper. Utvärderingar görs också utifrån direkta uppdrag från regeringen.

Skolverket ansvarar också för att Sverige deltar i internationella jämförande kunskapsbedömningar. Syftet med dessa är att undersöka dels hur svenska elever klarar sig i jämförelse med elever i andra länder, dels på vilken nivå de nationella målen för den svenska skolan ligger i relation till skolan i andra länder. Resultaten från de internationella studierna bidrar med underlag för analyser av variationer i olika utbildningssystem.

Prov och bedömningsmaterial som stöd för lärare och elever

Skolverket ansvarar för det nationella provsystemet. Det innebär att tillsammans med universitet och högskolor ta fram och utveckla diagnostiska material och ämnesprov för grundskolan och motsvarande skolformer och nationella kursprov för gymnasieskolan och komvux, framförallt i ämnena svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik.

De diagnostiska materialen ska hjälpa läraren och eleven att tillsammans hitta elevens starka sidor, men också sådant som eleven behöver utveckla ytterligare.

Ämnesproven och de nationella proven är viktiga för att ge läraren stöd vid bedömningen av om eleverna har uppnått de nationella kursmålen så att eleverna kan betygssättas på ett rättvist och likvärdigt sätt. Proven är också viktiga för att förtydliga och exemplifiera det som står i de nationella kursmålen och i betygsriterierna.

Skolverket ska också utifrån resultaten från de nationella proven kunna beskriva, analysera och bedöma olika elevgruppers resultat för att sätta fokus på kunskapsområden där det behövs stödinsatser.

Utbildningsinspektion för att hävda individens rättigheter

Utbildningsinspektionens uppgift är att klargöra om, och hur väl, en verksamhet fungerar i förhållande till bestämmelserna i skollagen, skolformsförordningarna och de nationella läroplanerna. Detta innebär en granskning och bedömning på såväl kommun- som skolnivå som tar fasta på både kvaliteten och den rättsliga aspekten i de inspekterade verksamheterna. Utbildningsinspektionen, som är en prioriterad verksamhet inom Skolverket, syftar också till att ge underlag för kvalitetsutveckling inom förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolväsendet som helhet.

En av utbildningsinspektionens viktigaste uppgifter är att uppmärksamma om alla får ta del av den barnomsorg, skola och vuxenutbildning som de har rätt till.

Före själva inspektionen görs en kartläggning av både huvudmannen, vilket kan vara en kommun eller en fristående skolas styrelse, och de enskilda skolorna. Detta sker med hjälp av befintligt material som till exempel statistik från uppföljningen, resultat från de nationella proven, kvalitetsredovisningar och eventuella tidigare tillsynsbeslut, men även genom särskilda

kartläggningar, till exempel enkäter. Syftet är att dels få en övergripande bild av huvudmannens verksamhet, dels att identifiera eventuella brister. Har man till exempel gjort tillräckligt för att säkra en rättvis betygsättning på skolorna? Finns det tecken på att någon elev inte får ett tillräckligt stöd?

Sedan planeras och genomförs inspektioner genom besök i kommuner och skolor. Skolverkets inspektörer intervjuar personal av olika kategorier; skolledare, pedagoger, skolsköterskor m.fl. samt elever och föräldrar, liksom ansvariga politiker. De undersöker också om lokaler, läromedel och utrustning är ändamålsenliga.

Inspektörernas iakttagelser dokumenteras och sammanställs och ger underlag till det som så småningom blir en rapport.

När inspektionen är klar får kommunen och andra skolhuvudmän och deras skolor rapporten, som även publiceras på Skolverkets webbplats. Inspektionsrapporterna är ett underlag som ska användas som utgångspunkt för att förbättra kvaliteten i kommunens skolverksamhet. Exempel kan vara inspektionens fokus på arbetet för att motverka kränkande behandling eller på hur skolans eget kvalitetsarbete utformas.

Inspektionerna av fristående skolor genomförs på liknande sätt som i kommunala skolor, men kan i vissa fall ske oftare.

Det händer också ofta att Skolverket får anmälningar från föräldrar eller andra som vill uppmärksamma att något eventuellt inte står rätt till. Om Skolverket bedömer att det finns grund för anmälan görs en utredning om vad som har hänt och vilket ansvar huvudmannen eller skolan har haft i det inträffade.

Skolverkets utbildningsinspektion har fem enheter: Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm och Umeå. Enheterna ansvarar för utbildningsinspektionen inom sina respektive geografiska områden.

Tillstånd till fristående skolor efter noggrann prövning

Skolverket beslutar om godkännande av nya fristående skolor och deras rätt till bidrag. Utgångspunkten för Skolverkets bedömning är alla elevers rätt till valfrihet och till likvärdig utbildning av hög kvalitet.

I tillståndsprövningen görs en noggrann bedömning av ansökan. Här bedöms bland annat huvudmännens förutsättningar och vilja att driva en skola som stämmer överens med de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildningar inom det offentliga skolväsendet.

Skolverket kontaktar även den kommun där skolan ska bedriva sin verksamhet för att de ska kunna få uttala sig om de ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser en nyetablering skulle få. Kommunens redovisning vägs in i Skolverkets slutliga bedömning.

Skolverket beslutar också om statligt stöd till kompletterande utbildningar. I arbetet läggs särskild vikt vid bedömningen av utbildningarnas värde i ett nationellt perspektiv. Skolverket svarar också för inspektionen av de kompletterande utbildningarna.

Styrning med finansiella medel

Skolverket administrerar, följer upp och utvärderar de finansiella styrmedlen inom Skolverkets ansvarsområde. Det innebär bland annat ansvar för fördelning av statsbidrag till kommuner och andra huvudmän och bidrag till svensk undervisning i utlandet. Skolverket granskar och bedömer statens förmåga att med finansiella styrmedel stimulera kommuner och skolor att öka måloppfyllelsen, säkra kvaliteten och likvärdigheten. Sammanlagt rör det sig om närmare 10 miljarder kronor som ska hanteras, följas upp och utvärderas.

Ett exempel på Skolverkets arbete med finansiella styrmedel är bidragen till personalförstärkningar i skola och fritidshem där huvuduppdraget är att följa upp och utvärdera bidragets effekter i förskoleklassen, grundskolan, särskolan, gymnasieskolan och fritidshemmen.

Information sprids bland annat genom Skolverkets webbplats så att såväl föräldrar, elever, personal som andra intressenter kan informera sig om vad huvudmännen har åtagit sig och vad de har genomfört.

Skolverket

106 20 Stockholm
Besöksadress Alströmergatan 12
Tfn 08-527 332 00
Fax 08-24 44 20
E-post skolverket@skolverket.se
www.skolverket.se

Skolverkets utbildningsinspektion:**Enheten i Göteborg**

Ekelundsgatan 9
411 18 Göteborg
Tfn: 08-527 332 00
Fax: 08-527 336 30

Enheten i Lund

Gasverksgatan 1
222 29 Lund
Tfn: 08-527 332 00
Fax: 08-527 336 90

Enheten i Stockholm

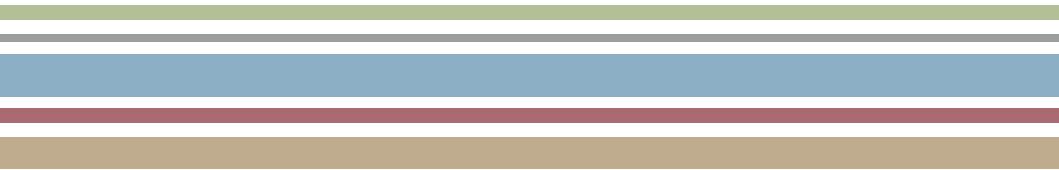
Alströmergatan 12
106 20 Stockholm
Tfn: 08-527 332 00
Fax: 08-24 44 20

Enheten i Linköping

S:t Larsgatan 21
582 24 Linköping
Tfn: 08-527 332 00
Fax: 08-527 337 41

Enheten i Umeå

Nygatan 18–20, 1 tr
903 27 Umeå
Tfn: 08-527 332 00
Fax: 08-527 339 39

Skolverket

www.skolverket.se